

BESCHERMING VAN GROENE RUIMTEN EN SEMI-NATUUR- LIJKE SITES

DANKZIJ DE MILIEUWETGE-
VING IN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST





U STELT VAST :

Op een perceel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat volgens u geschikt een geschikt kader biedt voor natuur en biodiversiteit:

- de vernietiging van een habitat of dier- of plantensoorten die worden beschermd door de Natuurordonnantie¹ ;
- een bouwwerk (woning, kantoor, gevangenis, school ...);
- een wijziging van het gebruik ;
- een aankondiging van een openbaar onderzoek ;
- etc.

In het licht van de steeds toenemende verstedelijking van Brussel en zijn omgeving worden de ruimten voor natuurbehoud drastisch ingeperkt. Elk natuurlijk perceel speelt echter een cruciale rol als toevluchtsoord voor fauna en flora. **De waakzaamheid van de burgers is dus nodig om het hoofd te bieden aan de gretigheid van projectontwikkelaars** en de onwetendheid over onze stedelijke biodiversiteit.

In geval van een aantasting van het milieu is het belangrijk **het statuut van de site te kennen**, om te weten welke wetgeving van toepassing is (zie hoofdstuk “Wat zegt de wetgeving?” hieronder).

Vervolgens moet u **weten tot welke bevoegde autoriteiten u zich kunt richten** indien de dialoog mislukt (zie hoofdstuk “Wat te doen?” hieronder).



WAT ZEGT DE WETGEVING ?

Er bestaan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verschillende beschermingsmechanismen voor ruimten waar de natuur zich nog kan uitdrukken. **Wij interesseren ons in deze fiche voor de bescherming van sites door de milieuwetgeving.** Een andere fiche spitst zich toe op de bijzondere statuten die worden verleend in het kader van de ruimtelijke ordening en de vrijwaring van het erfgoed.

NATURA 2000, HET EUROPESE ECOLOGISCHE NETWERK

Om kwetsbare wilde fauna en flora te beschermen, heeft de Europese Unie het ecologische netwerk "Natura 2000" in het leven geroepen. De sites die zijn opgenomen in dit netwerk genieten een bijzonder statuut voor de bescherming van habitats of dier- en plantensoorten.²



² Europese richtlijnen "Habitats" (92/43/EEG) en "Vogels" (2009/147/EG)



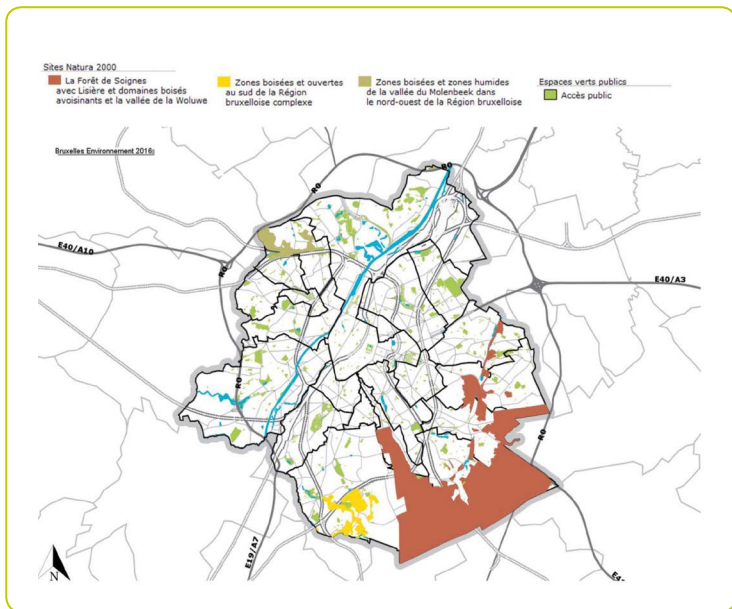


In het Brussels Gewest vinden we drie “Speciale Beschermingszones” (SBZ's) terug die deel uitmaken van het Natura 2000-netwerk :

- het Zoniënwoud met zijn zomen en aangrenzende beboste domeinen en de Woluwevallei ;
- de beboste en open zones in het zuiden van het Gewest: complex “Verrewinkel-Kinsendael” ;
- de beboste en vochtige zones van de Molenbeekvallei in het noordwesten van het Gewest: complex “Laarbeek-Dielegem-Poelbos-Moeras van Jette en Ganshoren”.

Deze SBZ's werden gedefinieerd op basis van de aanwezigheid van habitats en dier- en plantensoorten van communautair belang. Elk van deze SBZ's vormt het voorwerp van een aanwijzingsbesluit met bijzondere verbodsbepalingen die werden ingesteld teneinde het behoud van de site te verzekeren. Merk op dat de beheerplannen voor deze sites nog niet werden goedgekeurd.

In principe zijn “menselijke activiteiten” toegelaten in de SBZ's voor zover ze de beschermingsdoelstellingen van de zone niet in het gedrang brengen. Natura 2000 heeft immers tot doel de biodiversiteit te vrijwaren maar tegelijk rekening te houden met economische, sociale, culturele en regionale vereisten. Men mag er niet in bouwen, tenzij bij wijze van uitzondering, met een correcte derogatie en beoordeling van de gevolgen⁴.



Kaart: “Natura 2000”-sites – Leefmilieu Brussel 2016

³ ROpgenomen in Bijlage I en II van de Richtlijn “Habitats”, en in bijlagen I.1 en II.1 van de Natuurordonnantie van 1 maart 2012

⁴ Zie inleiding van de Richtlijn “Habitats” 92/43/EEG.

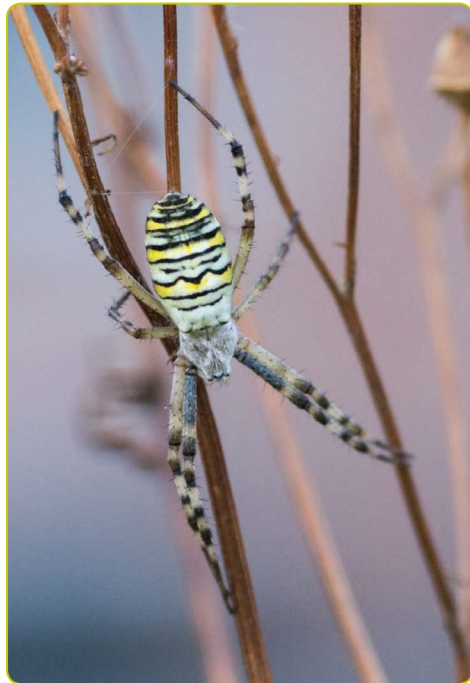


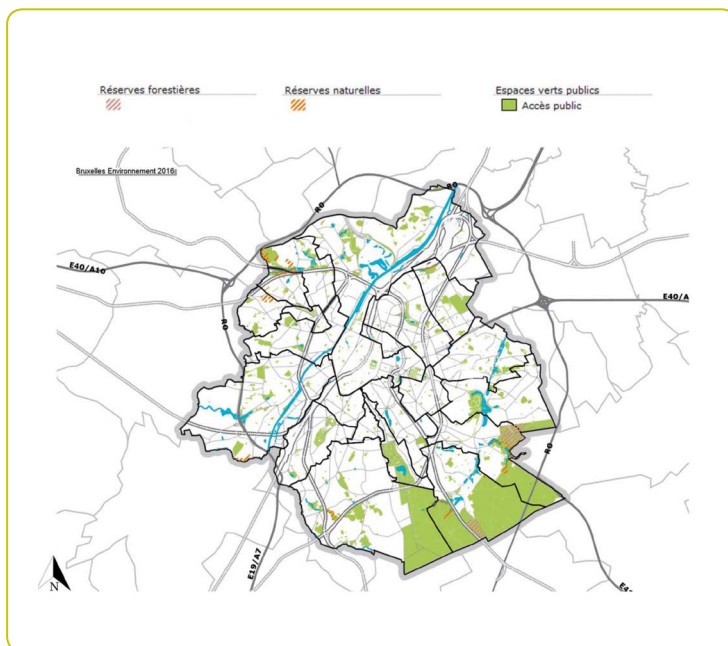
NATUUR- EN BOSRESERVATEN

Natuurreservaten en bosreservaten zijn gebieden die worden beschermd wegens hun uitzonderlijke of bijzondere biologische waarde en die onder **de strengste beschermingsstelsels** vallen. Momenteel telt het Brussels Gewest 14 natuurreservaten en 2 bosreservaten.

Beide types reservaten kunnen hetzij integraal, hetzij gericht zijn, al naargelang men er de natuurfenomenen vrij hun gang laat gaan of een beheer van instandhouding toepast. In het geval van een bosreservaat is een bos of een deel van een bos beschermd.

Reservaten kunnen hetzij gewestelijk zijn (het Gewest is eigenaar en/of zorgt voor het beheer ervan), hetzij erkend (het terrein is eigendom van een of meer eigenaars en wordt beheerd door een natuurlijk of rechtspersoon anders dan het Gewest).





Ligging van de verschillende “natuur- en bosreservaten” op het grondgebied van het Gewest

Elk reservaat wordt door de Regering per besluit aangewezen en moet normaal gezien het voorwerp uitmaken van een beheerplan.

In al deze natuur- en bosreservaten **is het verboden, tenzij afwijkend wordt verleend**, om :

- gebouwen, schuilplaatsen of andere constructies op te trekken, zelfs tijdelijk ;
- recreatieve activiteiten uit te oefenen, het terrein op lage hoogte te overvliegen met vliegtuigen ;



- inheemse soorten alsook de bryofyten, macrofungi en korstmossen te plukken, te verwijderen, op te rapen, af te snijden, te ontwortelen, uit te graven, te beschadigen of te vernietigen, en het plantentapijt te vernietigen, te beschadigen of te wijzigen;
- hagen/bomenrijen te vernietigen ;
- opgravingen, boringen of grondwerken uit te voeren, grondstoffen te exploiteren, om het even welk werk uit te voeren dat de kenmerken en het reliëf van de bodem, het uitzicht van het terrein, de bronnen of het hydrografisch systeem zou kunnen wijzigen, bovengrondse of ondergrondse leidingen te leggen ;
- pesticiden⁶ te gebruiken en op te slaan ;
- enz.

Wanneer de statuten van een natuur- of bosreservaat en een Natura 2000-site overlappen, heeft het behoud of het herstel van de habitats en dier- en plantensoorten van communautair belang (Natura 2000) voorrang op die van gewestelijk belang.

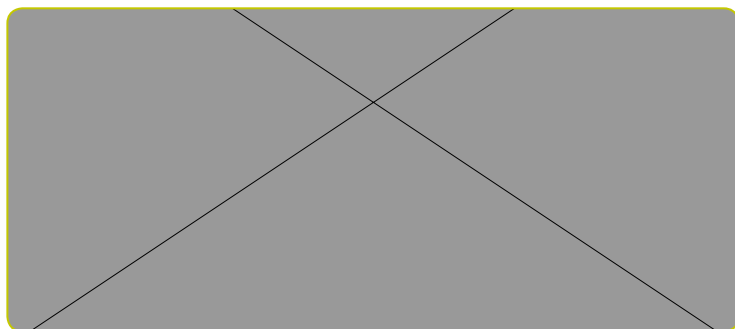
DE NATUURORDONNANTIE

De Ordonnantie betreffende het natuurbehoud (hier de Natuurordonnantie genoemd) **verenigt de verschillende reglementen in verband met de bescherming van de natuur** in één enkele tekst. Het gaat om de wettelijke basis voor de invoering van onder meer de “Natura 2000”-sites of het Natuurplan en het Brusselse ecologische netwerk. Ze bevat een lijst met habitats en beschermde soorten op het grondgebied van het Gewest, bestaande uit “communautaire” (Europese) en gewestelijke soorten en habitats.⁷



⁶ Verbod opnieuw geformuleerd in artikel 8, § 1, d) van de Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

⁷ Bijlagen van de Natuurordonnantie



HET NATUURPLAN EN HET BRUSSELSE ECOLOGISCHE NETWORK

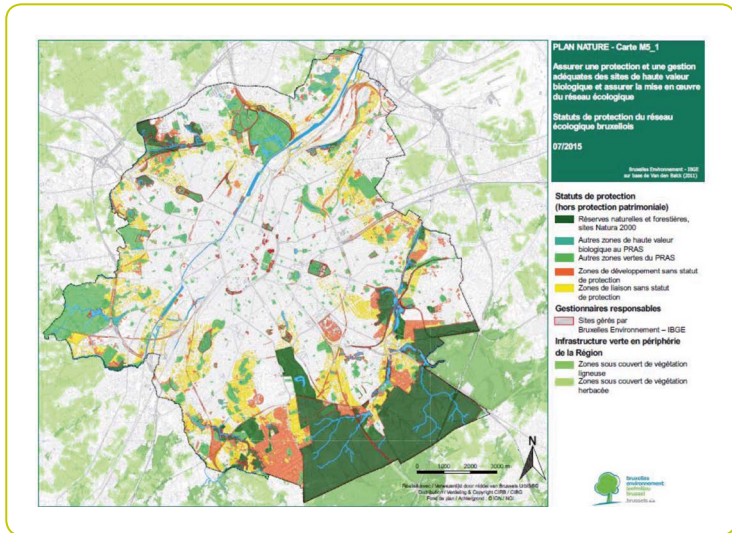
Het Natuurplan (2016-2021) werd door de Regering goedgekeurd op 14 april 2016. **Het vormt de concrete uitvoering van de Natuurordonnantie en omvat onder meer het idee voor een Brussels ecologisch netwerk.** Het Natuurplan is terug te vinden op de site van Leefmilieu Brussel: <http://bit.ly/2k6bnK0>.

Het Brusselse ecologische netwerk omvat :

- centrale, ontwikkelings- en verbindingsgebieden ;
- de natuurreservaten, de bosreservaten en het deel van het Natura 2000-net dat op het gewestelijk grondgebied is gelegen ;
- Ide gebieden van hoogbiologische waarde in de betekenis van het GBP ;
- plaatselijke en lineaire elementen (rijen bomen, hagen, grachten, vijvers, bossen ...) in het landschap
- braakland, spoorwegbermen, middenbermen van hoofdverkeerswegen, parkgebieden, bepaalde binnenterreinen van huizenblokken, bepaalde beschermde landschappen en feitelijke groene zones⁸.

Het precieze wettelijke kader voor dit ecologische netwerk wordt momenteel uitgewerkt bij Leefmilieu Brussel.

⁸ Art. 3, 23° van de Natuurordonnantie



HET HYDROGRAFISCHE NET

Sommige zones vallen onder een beschermingsstatuut dat in de eerste plaats tot doel heeft het oppervlaktewater, het grondwater of de habitats en soorten die rechtstreeks van het water afhangen te beschermen. De reglementering van de activiteiten die in deze zones toegelaten zijn, zorgt ook voor een bescherming van de natuurlijke milieus in deze zones.¹¹



⁹ Art. 8, § 2, 1°: verbod om pesticiden te gebruiken langs oppervlaktewater op een minimale breedte van zes meter vanaf de top van de oever.

¹⁰ Art. 8, § 1, a en b van de Ordonnantie van 6 juli 2013 verbiedt ook het gebruik van pesticiden in zones I, II en III.

¹¹ DRichtlijn 2000/60/EG van het Europees parlement en de Raad van 23 oktober 2000.



WAT TE DOEN ?

ANALYSEER DE SITUATIE

Het is aangewezen om na te gaan of de beoogde site een **bijzonder milieustatuut** geniet (natuurreservaat, Natura 2000-site ...). Dit kunt u doen op de cartografische portaalsite van Leefmilieu Brussel: <http://bit.ly/2fv8tt6>.

Als de site in kwestie geen bijzonder milieustatuut heeft, raadpleeg dan onze fiche “Bescherming van groene ruimten dankzij wetgeving inzake **ruimtelijke ordening en vrijwaring van erfgoed** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, om na te gaan of de site geen andere bijzonder statuut heeft, en volg dan de beschreven procedure.

Controleer ten slotte of **er dier- of plantensoorten** of habitats van communautair of gewestelijk belang aanwezig zijn. U kunt die terugvinden in de bijlagen van de Natuurordonnantie: <http://bit.ly/2fw2Pa9>.

Goed om te weten is dat, in overeenstemming met het verdrag van Aarhus , de administratieve diensten van de gemeenten en het Gewest verplicht zijn u milieu-informatie (stedenbouwkundige vergunning, merkwaardige bomen ...) te leveren wanneer u hen aanspreekt, tenzij er een gemotiveerde uitzondering geldt. Herinner hen desnoods aan deze verplichting.

¹² <http://bit.ly/2ycDrS7>



REAGEREN

In geval van onregelmatige handelingen: altijd de dialoog aangaan !

Neem indien mogelijk rechtstreeks contact op met de dader van de feiten om hem te informeren over het illegale karakter van zijn handelingen, en nodig hem uit om de situatie te regulariseren voordat u tot repressieve acties overgaat (klacht, gerechtelijke actie enz.).

Indien de dialoog mislukt :

In geval van een inbreuk op de Natuurordonnantie (elk milieumisdrijf), kunt u contact opnemen met de bevoegde autoriteiten die de inbreuk zullen vaststellen en vervolging zullen instellen :

- de milieudienst, de bevoegde schepen, de burgemeester of de milieu-coördinatoren van de gemeente in kwestie (<http://bit.ly/2yGpclB>) ;
- de bewakingsagent en/of boswachter van Leefmilieu Brussel van de zone in kwestie;
- Leefmilieu Brussel (biodiv@environnement.brussels) en de Inspectiedienst van Leefmilieu Brussel (inspection-inspectie@environnement.brussels) ;
- Bruxelles Environnement (biodiv@environnement.brussels) et le service Inspectorat de Bruxelles Environnement (inspection-inspectie@environnement.brussels) ;
- de agenten van de gerechtelijke politie, bereikbaar via het nummer 112 ;
- verenigingen die zich inzetten voor de bescherming van de natuur in Brussel, zoals Bruxelles-Nature (<http://www.bruxellesnature.be/>) . .



Een beslissing aanvechten :

Als u een beslissing van de bevoegde autoriteiten wilt aanvechten, kunt u beroep instellen tegen een milieu- of stedenbouwkundige vergunning :

- Een beroep tot nietigverklaring kan worden ingesteld voor de Raad van State, met name voor een niet of slecht gemotiveerde beslissing. Het beroep moet absoluut binnen een termijn van 60 dagen na de kennisname van de beslissing tot toekenning van de stedenbouwkundige vergunning worden ingediend. Opgelet, dit is een lange en dure procedure, u kunt zich beter laten bijstaan door een advocaat. Indien er werken plaatsvonden ondanks de nietigverklaring van de vergunning (wat toegestaan is indien de vergunning niet werd opgeschort), kan het opportuun zijn om de herstelling van de site in oorspronkelijke staat te eisen.
- Indien een milieuvergunning werd toegekend, moeten de administratieve beroepsmiddelen die aan de rechtzoekenden worden aangeboden uitgeput zijn alvorens u naar de Raad van State trekt. Het administratieve beroep moet in de eerste plaats worden ingesteld bij het College voor het Leefmilieu en vervolgens bij de Regering. Leden van het publiek moeten dit beroep instellen binnen 30 dagen na de bekendmaking van de beslissing via een affiche of op elektronische wijze.
- In geval van een duidelijke overtreding of een ernstig risico op overtreding van de wetgeving inzake natuurbescherming, kan men ook een stakingsvordering inzake leefmilieu indienen. Deze vordering kan niet door individuen worden ingediend maar wel door een vzw. De vordering kan ook worden ingediend door de procureur des Konings of een administratieve autoriteit. De gerechtelijke beslissing wordt zeer snel genomen





CONTACTS

OP ZOEK NAAR MEER INFORMATIE, GEDETAILLEERD ADVIES, STEUN BIJ UW ACTIE? ?

- **Neem contact op met de dienst
Lokaal Reageren bij Natagora :**

02/893 09 26

reactionlocale@natagora.be

Rue d'Édimbourg 26

1000 Bruxelles

- **Neem contact op met Inter-Environnement Bruxelles (ieb) :**

02/801 14 80

info@ieb.be

Scheikundigestraat 34-36

1070 Brussel

Meer infos : www.natagora.be/reactionlocale

Laatste update : 07/2018

Foto's : Benjamin Legrain, Frédéric Demeuse,

Fotolia, Yann Coatanea

